

นวัตกรรม “พฤติกรรมแบบไหน ใครว่าเสี่ยง ติดเชื้อเอชไอวี”

สาขา การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ประจำพุทธศักราช ๒๕๖๘

นายอภิชยา กลั่นเกตุวิทย์

อสม. ดีเด่นระดับเขต
จังหวัดนครสวรรค์

นวัตกรรม พุติกรรมแบบไหน ใครว่าเสี่ยง ติดเชื้อเอชไอวี

ชื่อนวัตกรรม : พุติกรรมแบบไหน ใครว่าเสี่ยง ติดเชื้อเอชไอวี

ชื่อเจ้าของผลงาน : นายอภิชา ก้านเกตุวิทย์

ประเภทนวัตกรรม : ☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)

☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)

☒ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

จังหวัด : นครสวรรค์

อสม. ดีเด่นระดับ ☒ เขต ☐ ภาค

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ มีประชากรรวมประมาณ 4,119 คน ในหมู่ที่ 2 มีประชากร 1,383 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จากข้อมูลเฝ้าระวังพบว่า มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีในตำบลหูกวางจำนวน 23 คน ทุกคนได้รับยาต้านไวรัสและอยู่ในระบบการดูแลรักษาแล้ว 100%

แม้การรักษาจะครอบคลุม แต่ในชุมชนยังคงพบ ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี เช่น เชื่อว่าการกินอาหารร่วมกัน การกอด หรือการใช้ของร่วมกันสามารถทำให้ติดเชื้อได้ ความเชื่อผิด ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิด การตีตราและการเลือกปฏิบัติ ต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีในชุมชน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการป้องกันและดูแลผู้ป่วย

จึงได้มีการคิดค้น “นวัตกรรมพุติกรรมแบบไหน ใครว่าเสี่ยง ติดเชื้อเอชไอวี” เพื่อเป็นสื่อสร้างสรรค์และกิจกรรมเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive Activity) ใช้ในการเรียนรู้ สื่อสาร และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วม วิเคราะห์พฤติกรรม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อลดความเข้าใจผิดและสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนสามารถจำแนกและตระหนักถึงพฤติกรรมเสี่ยงที่แท้จริงต่อการติดเชื้อเอชไอวี
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ลดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการติดเชื้อ
3. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี ลดการตีตรา และเพิ่มความร่วมมือในการป้องกันเอชไอวี
4. เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สนุก เข้าถึงง่าย และนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการดำเนินงาน (ระบุขั้นตอนของการจัดทำ/รายละเอียดนวัตกรรม)

นวัตกรรมนี้ดำเนินการภายใต้แนวคิด Q – Q – R คือ Question – Quiz – Reflect เพื่อให้ผู้เข้าร่วม “คิด-ตอบ-ตระหนักรู้”
ขั้นตอนการดำเนินงานมีดังนี้

1. วางแผนและออกแบบสื่อ
 - จัดทำ “บัตรคำพฤติกรรม” แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การกอด การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน
 - ออกแบบให้เข้าใจง่าย มีสีสัน และเหมาะกับทุกกลุ่มวัย
2. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม
 - แบ่งกลุ่มย่อย 5-10 คน เพื่อให้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง
 - ใช้เทคนิค “เกมจิ๊กซอว์ต่อโรค” เพื่อกระตุ้นความสนใจ
3. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ (Interactive Activity)
 - ให้ผู้เข้าร่วมเลือกบัตรคำ แล้วอภิปรายร่วมกันว่า “พฤติกรรมนี้เสี่ยงหรือไม่เสี่ยง”
 - วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมด้วยข้อมูลทางการแพทย์ที่ถูกต้อง
 - สอดแทรกคำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้คิด วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์
4. สะท้อนผลและให้คำปรึกษา (Reflection)
 - วิทยากรสรุปแนวทางการป้องกัน การใช้ถุงยางอนามัย การตรวจเลือด และการไม่ตีตราผู้ติดเชื้อ
 - เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมพูดคุย สอบถาม และขอคำปรึกษาเพิ่มเติม
5. ประเมินผลก่อน-หลังการทำกิจกรรม
 - แบบทดสอบ 8 ข้อ รวม 8 คะแนน
 - ก่อนกิจกรรม: ความเข้าใจเฉลี่ยร้อยละ 3.5
 - หลังทำกิจกรรม: ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 7

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงมากขึ้น
- ทักษะการตัดสินใจและเลือกปฏิบัติดีขึ้น เห็นอกเห็นใจและยอมรับมากขึ้น
- เกิดการพูดคุยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนอย่างเปิดเผย
- ลดความเข้าใจผิดและการตีตราในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม
- นำไปใช้ขยายผลในกิจกรรมอบรมเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มเปราะบาง
- นวัตกรรมเป็นสื่อที่ใช้งานง่าย สนุก และเข้าใจง่าย สามารถจัดกิจกรรมได้ซ้ำโดยไม่ต้องใช้งบประมาณสูง

ปัจจัยความสำเร็จ

- การมีส่วนร่วมของเครือข่ายระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด (รพ.สต.บ้านหูกวาง, อบต.หูกวาง, โรงเรียน, ชมรมอสม., สมาคมฟ้าสีรุ้ง, เรนโบว์พลัส)
- ความมุ่งมั่นของ อสม.แกนนำ ที่เป็นทั้งผู้คิดและวิทยากรหลักในการจัดกิจกรรม
- ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจริง
- มีกระบวนการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและประเมินผลเชิงประจักษ์
- ได้รับการยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในฐานะ “ต้นแบบการป้องกันเอดส์โดยชุมชน”

โอกาสในการพัฒนา

- พัฒนาสื่อ “บัตรคำพฤติกรรม” ให้มีรูปแบบดิจิทัล (Interactive Online Game)
- ขยายกิจกรรมไปยังโรงเรียนมัธยมและสถานประกอบการในพื้นที่
- บูรณาการกับนวัตกรรมอื่น เช่น “จีคฮอว์ต่อโรค” และ “Social Counseling”
- จัดอบรมวิทยากรชุมชนเพื่อขยายผลในระดับอำเภอและจังหวัด
- ผลักดันให้ “พฤติกรรมแบบไหน ใครว่าเสี่ยง ติดเชื้อเอชไอวี” เป็น นวัตกรรมต้นแบบระดับเขตสุขภาพ

ภาคผนวก

นวัตกรรมการดำเนินงานด้านการป้องกันเอดส์ในชุมชน

- นวัตกรรม พหุติกรรมแบบไหนใครว่าเสี่ยง ติดเชื้อเอชไอวี

• หลักการ Q-Q-R

กระบวนการสอน (ตัวอย่าง)

แบ่งกลุ่ม/เลือกบัตรคำพหุติกรรม

ให้ผู้เรียนร่วมวิเคราะห์พหุติกรรมจากบัตรคำ

ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจความเสี่ยงจากพหุติกรรมจากบัตรคำ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

